

IN MEMORIAM
MEVROUW M. C. GRIMBERG-HUYSER

door Mej. C. C. WILBRENNINCK

MARIA Cornelia Huyser werd op 17 juni 1885 in Rotterdam aan de Voorschoterlaan geboren; ze was enig kind. Haar vader had een sigarenfabriekje aan de Honingerdijk. Als kind op school mocht zij vaak op de zanglessen de solo-partijtjes zingen en op haar 18e jaar vertolkte ze de rol van Bastienne in Mozart's jeugdopera. Op 1 september 1904 werd zij, na de kweekschool te hebben afgelopen, als onderwijzeres aan een school in de Gaffeldwarsstraat benoemd. Het lesgeven lag haar; ze hield van kinderen en had dadelijk contact met hen. Maar van de zanguurtjes wist zij toen al iets bijzonders te maken.

Vanaf 1905 trad ze op als soliste in Elias, Athalia en andere oratoria en concerten in en buiten Rotterdam. Ze had zangles van Cato Scholten en ijverig en plichtsgetrouw in alles, wijdde ze zich met grote toewijding aan deze studie. In 1913 huwde ze met Dirk Grimberg, werkzaam bij W. Müller en Co, en slechts twee dagen voor de voltrekking van haar huwelijk nam ze afscheid van haar school.

In 1918 leidde ze samen met Cato Scholten de volkszangavonden en na enige tijd nam zij de leiding daarvan geheel over. Hieruit volgde in 1922 de volkszangdag op het Spartaterrein, waaraan 5500 kinderen van de hoogste klassen der lagere school deelnamen.

Ter ere van het vijftienvijftigjarig regeringsjubileum van H.M. Koningin Wilhelmina in 1923, begon ze met een volkszanguurtje in de Beurs en al spoedig kreeg zij de leiding van de traditionele aubades voor het Raadhuis, die voordien door Bernard Diamant werden geleid. In de tijd dat in Amsterdam Joh. van Oostveen en in Den Haag Arnold Spoel optraden, gaf zij in Rotterdam voor de Ned. Vereniging ten behoeve van Volkszang avonden in de Doelen en Nutsaal.

Onze kennismaking dateert van 1924. Voor het kinderkoor van het Kralingsche Volkshuis werd een leidster gezocht en mevrouw Grimberg kwam praten. Ons gesprek kan ik me levendig herinneren; het liep over een kindercantate en toen ze een melodie wilde voorzingen, viel het me op dat ze eerst haar keel schraapte. Het

uur werd vastgesteld op vrijdagmiddag van 5-6 uur. Of dat niet bezwaarlijk zou zijn, pas om 6.30 uur thuis? Haar man zou moeten wachten! „O neen”, zei ze „ik heb een heel lieve man!” Op het kinderkoor volgden het meisjes- en het gemengd koor. Mevrouw Grimberg kwam vergezeld van haar man en van juffrouw Marie, die haar 36 jaar geassisteerd heeft, geregeld op het Volkshuis. Haar oude vader, de heer Huyser, zong evenals de heer Grimberg mee in het gemengd koor. Ook op het Zuider-Volkshuis, Ons Huis en veel later op het Wester-Volkshuis had ze de leiding van de koren. Bij uitvoeringen had zij alles in handen. Men voelde zich veilig onder haar leiding. Zo was het ook met de lentefeesten in mei; op een mooie dag trokken de volkshuizen met honderden kinderen en ouders naar buiten. Kralingen deed dat in een bloeiende boomgaard aan de Nesserdijk, op de touwslagerij van Hoos aan de 's-Gravenweg of op de Speeltuinenvereniging „Kralingen”. Daar leidde ze zang, dans en spel en straalde zelf om die mooie dag, om de bloesembomen – om al die vrolijke kindergezichten en blije mensen.

In 1928 gingen we met mevrouw A. Samson-Catz, de toenmalige volksdansleidster naar Spandau bij Berlijn voor een leergang over muziek, leken spel en dans. Wij brachten er een heerlijke week door, maar daar pas beseftte ik hoe zij zich voor deze leergang geprepareerd had, zó dat zij ons land waardig kon vertegenwoordigen.

In 1932 was Walter Henzel met zijn vrouw een week in Rotterdam voor een muziekcursus in „Ons Huis”. Daar hoorden we over het werk van Fritz Jöde, de Duitse volksmuziekschool en zijn methode. Mevrouw Grimberg begon toen met blokfluitspel voor kinderen. Ook nu weer zorgde ze eerst zelf het instrument te beheersen eer zij het de kinderen in handen gaf.

Aan ontelbaar vele koren heeft mevrouw Grimberg leiding gegeven, van bedrijven, van meisjes- en vrouwenverenigingen, diaconessenhuis, enz. enz. Maar de vereniging ten behoeve van Volkszang heeft wel 35 jaren van haar leiding geprofiteerd. In 1934 begon ze met een kinder-volkszanggroep en dit is het begin geweest van haar werk aan de volksmuziekschool, die in 1937 werd gesticht en waarvan zij tot 1949 de eerste directrice is geweest. Met vreugde en frisheid werd dit werk gestart, met trouw en moed zette zij het gedurende de oorlogsjaren door. Vaak in koude don-

kere lokalen, in afgedragen kledij, gezeten om een zelf meegebrachte kaars, zat ze tussen de kinderen, bezielde als ze was van een hooggestemd ideaal. Toen deden ook de nijverheidsscholen een beroep op haar. Op alle 6 scholen gaf zij aan alle klassen een uur muziekles per week! Dat wilde zeggen, dat zij 's morgens vroeg (vaak in het donker begeleid door haar echtgenoot) van huis moest, gewapend met een paar dunne boterhammen en vaak 's avonds in donker pas thuis kwam.

Toen in 1946 het huis Slotlaan 52 leegkwam, wist zij dit voor de Volksmuziekschool te bemachtigen en kon de administratie van haar woonhuis naar dit gebouw worden overgebracht. Na de bevrijding zijn met een onbeschrijflijke vaart de zanguren op de nationale feestdagen tot meer dan 6 op één dag gestegen en tot Schiedam, IJsselmonde en Dordrecht uitgebreid. Natuurlijk kreeg zij de leiding van de kinderzang bij de officiële ontvangst van Sint-Nicolaas op het stadhuis en bij de inwijding van de Noorse kerstboom. Zo groeide haar betekenis voor de Rotterdamse bevolking.

In mijn herinnering staat nog zo vers het 30-jarig jubileum van het Kralingsche Volkshuis, dat juist op 17 juni 1951 werd gevierd. Zij maakte zich los van haar eigen verjaardagsvisites en kwam naar Perenhof, waar 150 reunisten op haar wachtten en mr. K. P. van der Mandele haar persoonlijk complimenteerde en een geschenk overhandigde.

Op 30 april 1952 stonden we als ieder jaar om 10.30 uur voor het stadhuis bij de houten stellage, waaromheen de Nederlandse vlag gedrapeerd was: de Postharmonie, het volkszangkoor, de tienduizenden en zoals altijd mevrouw Grimberg met haar dirigeerstok! Na het zingen beklom de burgemeester het podium om haar de penning van de Leuve te overhandigen. Een heel bijzonder moment in haar leven!

In 1955 werd mevrouw Grimberg 70 jaar en wie die avond op de 's-Gravenwetering is geweest zal bemerkt hebben, welk een grote plaats zij in de harten van de mensen innam, wat die avond onvergetelijk maakte. Eén en al blijdschap, diepe dankbaarheid aan beide kanten; een warmere ovatie was niet denkbaar!

In oktober 1955 bestond de Ned. Vereniging ten behoeve van Volkszang, waarvan zij hoofdbestuurslid was, vijftig jaar! Op dat feest in Lommerrijk is mevrouw Grimberg gedecoreerd met de Ridderorde van Oranje-Nassau: ze had het zó verdiend!!

In de decembermaand van 1955 werkte ze nog aan 20 feesten mee, in januari ging het niet meer.

Zo ver de opsomming van wat haar leven vulde. Achter deze activiteiten staat de persoon, en deze was even uitzonderlijk als het vele wat ze gedaan heeft. Wie voor het eerst met haar in aanraking kwam, verbaasde zich: kleine figuur, zachte stem, bescheiden, eigenlijk verlegen. Wat was haar geheim, de macht, waarmee zij een duizendkoppige menigte wist te boeien?

Eens stonden de mensen op de trappen van het Beursgebouw opgepakt tot bij de stellage. Bereden politie deed moeite om ruimte te maken voor de muziek, die vlak vooraan een plaats moest vinden. Maar de paarden met hun berijders konden de mensen niet opzij krijgen. Toen mevrouw Grimberg arriveerde, betuigde de inspecteur zijn spijt hierover. Zij beklom haar podium, groette lachend en vroeg of men even 8 pasjes achteruit wilde gaan om plaats te maken voor het orkest. Toen zij tot 8 geteld had, kon de muziek haar plaats bereiken. „Wat wij niet vermochten, hebt u gedaan!” zei de inspecteur, toen hij haar bedankte. („De zachte krachten zullen zeker winnen in 't eind” dichtte Henriette Roland Holst.)

Het geheim van zoveel aan te kunnen, school in de orde die zij op haar zaken stelde. Tevoren werd alles doordacht en voorbereid, partijen uitgeschreven (vaak tot laat in de nacht) en klaargelegd voor de volgende morgen, zodat alleen maar zich verplaatsen nodig was.

Hoe overzichtelijk waren haar programma's samengesteld, toonhoogte, toonaard, inhoud van het lied waren zo gezet, dat de groep fris en goed zou kunnen zingen. Hoeveel studie zat hier achter! Zij hield de vakliteratuur bij als weinigen. Was zij met haar man in het buitenland, dan vond zij de weg naar een muziekwinkel, waar ze zo lang mogelijk bleef zoeken en snuffelen; daardoor waren haar programma's zo fris, had ze een groot repertoire en kon eentonigheid worden vermeden. Het huisarchief en de bibliotheek werden geregeld zo bijgehouden, dat alles direct vindbaar was.

Altijd was ze bereid te luisteren en altijd probeerde zij een verzoek in te willigen. Mocht dat een conflictje met zich meebrengen, dan bracht zij het offer.

Haar plichtsgevoel veroorloofde haar niet dikwijls een concert bij te wonen en toch kon ze intens luisteren, aandachtig verdiept zijn, als men haar iets vertelde.

Een collectant trof haar eens aan boven bij het orgel in de Lutherse kerk, waar het koortje gezongen had. Daar zat ze volkomen ontspannen, recht de kerk inkijkende geheel verdiept in het orgelspel!

Het zanguurtje in de vrouwengevangenis werd door de directrice het lichtpunt van de week genoemd. Het leek vreemd om met deze gestraften liedjes van bloemen, lente en zon te zingen, maar mevrouw Grimberg kon dat en de brieven die ze ontving getuigden van de zegen die ze bracht.

Mevrouw Grimberg had een sterk sociaal gevoel, respect voor mens en natuur en een grote liefde voor ons land en volk. Zij wist het zingen tot expressie te maken. Het eenvoudige lied van een eenzame oude moeder leerde ze zo te zingen, dat het een schilderij werd. Het blijde „'t lente bloesemt op de landen” hebben duizenden gezongen en gedanst. Zij wist mensen en kinderen te ontspannen en toch te leiden. Bijzonder deskundig, didactisch behield zij altijd de touwtjes in handen.

Op het kerkhof waren honderden aanwezig, gedurende de toespraken die door luidsprekers buiten gehoord konden worden, was het een heel uur stil. Het was ook onze mevrouw Grimberg, de meest populaire vrouw die Rotterdam zo veel vreugde gegeven heeft.

Toen haar lievelingslied „Mijn schild ende betrouwen zijt Gij, O God, mijn Heer” gezongen werd, begreep men, dat dit de bron was waaruit zij had geleefd.